

DİN VE DEĞERLER EĞİTİMİ AÇISINDAN CAILLOU ÇİZGİ FİLMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Bilal YORULMAZ*

Özet:

Çocuklar en etkili ve kalıcı şekilde model alma yoluyla öğrenmektedirler. Çocukların davranışlarına yön veren modeller içerisinde en etkili olanı ise çizgi film kahramanlarıdır. Çizgi film kahramanlarının olumlu ve olumsuz davranışları çocuklar tarafından taklit edilmekte ve benimsenmektedir. Bu özelliklerinden dolayı çizgi filmlerin din eğitimi üzerindeki olumlu ve olumsuz etkisi büyüktür. Bu araştırmada hem dünyada hem de ülkemizde milyonlarca çocuk tarafından takip edilen Caillou çizgi filminin din ve değerler eğitimi açısından değerlendirilmesi yapılmıştır. Araştırma sonucunda Caillou çizgi filminin değerleri geliştirici sözel ve görsel iletiler barındırdığı, başkahraman Caillou'nun çoğunlukla olumlu özelliklere sahip olduğu ve çocuklara iyi örnek teşkil ettiği, şiddet ve cinsellik içeren sahnelerin bulunmadığı, bilinçaltı mesaj ve alt metnin yer almadığı; buna karşılık Caillou'nun bazı bölümlerde gereksiz yere çeşitli varlıklardan korktuğu ve izleyicilerine korkmayı öğrettiği, feminist bir bakış açısıyla çizilen karakterlerin cinsiyet rollerini karıştırdığı ve çocukların cinsiyet rollerini öğrenmelerinde olumsuz etkiye sahip olduğu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Caillou Çizgi Filmi, Din Eğitimi, Değerler Eğitimi, Sosyal Öğrenme Kuramı.

---

* Yrd. Doç. Dr., Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Research on the Animated Movie Caillou According to Religious and Values Education

Abstract:

Children learn effectively from observing others. Watching animated movies can have a strong influence on children. In fact, animated movies can be one of education's most powerful tools. However, because children will often internalize and imitate a cartoon character's behaviors, the animated movies can play a major role in influencing the religious and values education of a child. The present research studies the animated movie Caillou. Although this movie has entertained millions of audiences in Turkey and around the world, it has also influenced children's religious and values education. Research confirms that the movie does not include physical or verbal violence or sexuality. In fact, the movie has many positive verbal and visual messages promoting values with no subliminal messages or subtext. Furthermore, the hero of Caillou serves as a model leaving a positive influence on the audience. However, Caillou also projects some areas justifying reasonable concern for the parents. The movie's portrayal of a family is framed from a negative feminist's perspective with a reversal of gender roles. This reversal of the gender roles has a negative impact on the audience, and can cause confusion for children who are still trying to form their normal gender roles.

Keywords: Animated Movie Caillou, Religious Education, Values Education, Social Learning Theory.

Giriş

Albert Bandura'nın Sosyal Öğrenme Kuramı'na göre insanlar –özellikle de çocuklar- model olarak öğrenmektedirler.¹ İnsanlar genellikle kendilerine yapılan nasihatler yerine örnek davranışlara göre hareket etmektedirler. Birey çevresindeki hem olumlu hem de olumsuz davranışlardan etkilenmekte ve kendi davranışlarını model aldığı kişilerin davranışlarına göre şekillendirmektedir. Günümüzde futbol ya da film yıldızları gibi giyinen, davranan, konuşan insanların varlığı bu kuramı desteklemektedir.

Modelin bazı özellikleri model alınmada etkili olmakta ve davranışın taklit edilme ihtimalini artırmaktadır. Örneğin modelin yüksek statülü olması² ve model alan kişi ile benzerlikler taşıması model alınma olasılığını artırmaktadır.³ Ayrıca kurgu-

- 1 Albert Bandura, "Social Cognitive Theory of Mass Communication", *Media Psychology*, 3, 2001, s. 270.
- 2 Duane Schultz and Sydney Ellen Schultz, *Modern Psikoloji Tarihi*, Yasemin Aslay (çev.), İstanbul: Kaknüs Yayınları, 2002, s. 446.
- 3 Mary Rosekrans, "Imitation in Children As A Function Of Perceived Similarity To A Social Model And Vicarious Reinforcement". *Journal of Personality and Social Psychology*, 7, 1967, s. 307.

sal karakterler gerçek karakterlerden daha etkili olmaktadır.⁴ Bu açıdan bakıldığında özellikle kahramanı çocuk olan çizgi filmlerin çocuklar üzerinde çok büyük etkisinin olduğu görülmektedir. Kahraman çocuk olduğu için izleyiciler kendilerine benzetmekte ve kolayca özdeşim kurmaktadır. Ayrıca bu karakterlerin kurgusal olmaları da çocuklar üzerindeki etkilerini artırmaktadır.

Çocukların model aldıkları kişiler genellikle anne, baba ve öğretmenler gibi yakın çevredeki yetişkinler olmaktadır.⁵ Fakat günümüzde bu gruba çizgi film kahramanları da dahil olmuştur. Bandura'ya göre modeller içerisinde çocukları en çok etkileyen çizgi film kahramanlarıdır.⁶ Çocuklar çizgi film kahramanlarının davranışlarını taklit etmekte, kendi davranışlarını ve karakterlerini onlara göre şekillendirmektedirler. RTÜK'ün çocuklar üzerinde yaptığı bir araştırma sonucuna göre çocukların %19,5'i günde 1 saat, %27,4'ü 2 saat, %19.1'i 3 saat, %10.8'i 4 saat, %15.5'i ise günde 5 saat ve üzeri TV izlemektedir. Ayrıca en çok izlenen program türü çizgi filmlerdir ve bunlar içerisinde en çok izlenenler de yabancı yapımlardır.⁷

Yurtdışından ithal edilen çizgi filmler ise birçok problemi beraberinde getirmektedir. Bu problemlerden biri ithal filmlerin şiddet sahneleri içermeleridir. Hatta bu duruma bazı dini çizgi filmlerde bile rastlanılmaktadır.⁸ Batıdan ithal edilen filmlerde yaşanan başka bir problem de Türk kültürüne aykırı örf, adet, gelenekler ile başka dinlere ait dua ve ibadet şekillerinin sergilenmesidir.⁹ Örneğin ülkemizde “Erdemler Dizisi” olarak piyasaya çıkan setin “Tevazu-Alçakgönüllülük” adlı bölümünde 22 dakikalık filmin yaklaşık 15 dakikasında bir kovboyun gururlu kız arkadaşı ile flörtü işlenmektedir.¹⁰ Batılı ülkelerden ithal edilen dini filmlerde İncil ve Tevrat'ta yer alıp Kur'an'da yer almayan bilgiler bulunabilmektedir. Bazen de Kur'an ayetlerine ters bilgiler verilmektedir. Örneğin Hz.İsa'nın hayatının anlatıldığı birçok filmde çarمیha gerilme sahnesi bulunmaktadır. Hâlbuki Kur'an'a göre Hz. İsa çarمیha gerilmemiştir. Batılı ülkelerden ithal edilen filmlerdeki diğer bir sorun da peygamberlerin temsilidir. Batılı toplumlarda peygamberlerin resim ve heykellerinin yapılması hoş görülmemekte,

4 Albert Bandura, Dorothea Ross, and Sheila A Ross, “Imitation Of Film-Mediated Aggressive Models”, *Journal of Abnormal and Social Psychology*, 66, 1963, s. 3-11.

5 James F. Anderson, Kimberly Kras, “Revisiting Albert Bandura’s Social Learning Theory to Better Understand and Assist Victims of Intimate Personal Violence”, *Women & Criminal Justice*, 17, 2007, s. 106.

6 Gürcü Koç, “Sosyal Öğrenme Kuramı”, Ayten Ulusoy (Ed.) *Gelişim ve Öğrenme içinde*, 207-243, Ankara, Anı Yayınları, 2006, s. 226.

7 RTÜK, “İlköğretim Çağındaki Çocukların Televizyon İzleme Alışkanlıkları”, www.rtuk.org.tr/sayfalar/IcerikGoster.aspx? (27 Eylül 2012’de girildi)

8 Bilal Yorulmaz, *Sinema ve Din Eğitimi*, İstanbul, Işık Akademi Yayınları, 2011, s. 263

9 Yorulmaz, s. 264

10 Yorulmaz, s. 264

dolayısıyla filmlerde de peygamberleri temsil edecek oyuncu ve çizimlere yer verilmektedir.¹¹ Son olarak Pocahontas, Aslan Kral, Alaaddin gibi bazı yabancı çizgi filmlerde cinsellik ve şiddet içerikli bilinçaltı mesajlar bulunmakta ve bu mesajlar çocukların şahsiyet dengesini bozmaktadır.¹²

Ülkemizde en çok izlenen yabancı çizgi filmlerden biri de Caillou'dur. Özellikle 23 Nisan Çocuk bayramında Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın "Torunlarım da Caillou izliyor" ifadesinden sonra popülaritesi daha da artmıştır.¹³

Caillou, Yazar Christine L'Heureux ve çizer Hélène Desputaux'un kitaplarından televizyona uyarlanan Kanada yapımı çizgi dizidir.¹⁴ 2 Ekim 1995 yılında Kanada'da Fransızca yayınlanmaya başlayan Caillou daha sonra farklı dillere çevrilerek ABD, Avustralya, İngiltere, İspanya, Almanya, Brezilya, Ermenistan, Finlandiya, Hindistan, Portekiz ve Türkiye'nin de aralarında bulunduğu 50'den fazla ülkede yayınlanmıştır.¹⁵ Caillou çizgi dizisi ülkemizde Yumurcak TV adlı çocuk kanalı tarafından yayınlanmaktadır. Ayrıca önceki bölümlere kanalın web sitesinden¹⁶ ulaşmak da mümkündür. Her bölüm yaklaşık olarak 4-7 dk. uzunluğundadır.

Dünyada olduğu gibi ülkemizde de Caillou çizgi filmi hakkında olumlu ve olumsuz birçok haber yayınlanmıştır. Caillou'nun çocukları korkuya sevkettiğini¹⁷, çocuklara yabancı kültürleri empoze ettiğini¹⁸, izleyicilerini benmerkezci yetiştirdiğini¹⁹ iddia edenler olduğu gibi Caillou'nun çocuklara olumlu davranışlar kazandıran bir "sevgi yumağı" olduğunu ve Türkçe'yi doğru konuşmalarını sağladığını söyleyenler de bulunmaktadır.²⁰

Bu araştırmanın temel amacı Caillou çizgi filminin din ve değerler eğitimi açısından yerini tesbit etmek, olumlu ve olumsuz yönlerini ortaya çıkarmaktır. Araştırma

-
- 11 Stephen Lang, *The Bible On The Big Screen*, Michigan, Bakerbooks Publishing, 2007, s. 17.
  - 12 Mehmet Akif Enderun, *Beyaz Perdenin Din Algısı*, İstanbul, Işık Yayınları, 2011, s.157-158.
  - 13 Hale Ceylan Barlas, "İstanbul Yolunda Kayuyu Anlama Rehberi", <http://www.haber7.com/haber/20110205/Istanbul-yolundaki-Kayuyu-anlama-rehberi.php> (27 Eylül 2012'de girildi)
  - 14 "Caillou", <http://www.caillou.com.tr/>, (27 Eylül 2012'de girildi)
  - 15 "Caillou", <http://tr.wikipedia.org/wiki/Caillou> (27 Eylül 2012'de girildi)
  - 16 Bknz: <http://www.kure.tv/404.aspx?404:http://www.kure.tv:80/cocuk/132-caillou/>
  - 17 Sevil Yavuz "Çocuklarda Caillou (Kayu) Çılgınlığı Ve Olumsuz Etkileri" <http://www.pedagogsevilayavuz.com/haberler-313--cailloukayunun-cocuklar-uzerindeki-olumsuz-etkileri.html> (27 Eylül 2012'de girildi)
  - 18 Sevil Yavuz "Caillou'yu Anne Babalar Eleştiriyor", http://www.biaile.com/yazar_detail.asp?pg=2&id=435 (27 Eylül 2012'de girildi)
  - 19 Gülüş Türkmen, "Uzman Gözüyle Pepee caillou ve Twilight", <http://alternatifanne.com/uzman-goerueue-ile-pepee-caillou-ve-twilight/> (27 Eylül 2012'de girildi)
  - 20 Medya Fikir, "Çizgi Film CAİLLOU (kayu) Fırtınası !", <http://medyafikir.blogcu.com/cizgi-film-caillou-kayu-firtinasi/9112836> (27 Eylül 2012'de girildi)

“Kuram Oluşturma” (Grounded Theory) deseninde yapılacağından hipotezler ortaya koymak yerine aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

- Caillou çizgi filminde Hristiyanlık dinine ait unsurlar bulunmakta mıdır?
- Caillou çizgi filminde farklı kültürlere ait unsurlar (müzik, sembol) var mıdır?
- Caillou çizgi filminde değerleri (sorumluluk, yardımlaşma, paylaşma vb.) geliştirici iletiler var mıdır?
- Caillou çizgi filminde şiddet unsurları bulunmakta mıdır?
- Caillou çizgi filminde cinsellik unsurları bulunmakta mıdır?
- Caillou çizgi filminin kahramanı Caillou’nun karakter özellikleri nelerdir?
- Caillou çizgi filminde zararlı alt metin ve bilinçaltı mesajlar var mıdır?
- Caillou’nun aile içi ilişkileri nasıldır?

Burada önemle belirtilmesi gereken bir konu araştırmanın Caillou’nun ülkemizde gösterilen versiyonu üzerinden yürütüleceğidir. Araştırma sonuçları kesinlikle Caillou’nun orijinal versiyonu ya da diğer ülkelerde gösterilen versiyonlarını kapsamamaktadır. Çünkü tespitlerimize göre Türkçe versiyon ile İngilizce versiyon arasında bir çok farklar bulunmaktadır. Örneğin İngilizce versiyon için Caillou’nun çok mızız olduğu ve çocukları mızız davranışlar sergilemeye yönlendirdiği eleştirileri bulunmaktadır.²¹ Halbuki Türkçe versiyonunda böyle bir durum yoktur. Ayrıca orijinal versiyonda anne mayo giyerken Türkçe versiyonda erotik çağrışım yapabilecek görüntülerden kaçınılmaya çalışılmıştır. Aşağıda araştırmaya dahil edilen bölümler ve sezon/bölüm numaraları yer almaktadır. S harfi sezonu, B harfi bölümü ifade etmektedir. Araştırmada bölüm adı ya da numarası yerine araştırmacının 1’den 40’a kadar verdiği numaralar kullanılacaktır.

---

21 Lazy Dad, “Life Lessons From Caillou or How My Kid Learned to Whine” <http://lazydad.tumblr.com/post/7864869335/life-lessons-from-caillou-or-how-my-kid-learned-to> (27 Eylül 2012’de girildi)

1	S1B1 CAILLOU KURABİYE YAPIYOR	21	S1B185 CAILLOUNUN YAŞADIĞI YER
2	S1B5: CAILLOUNUN OYUNCAKLARI	22	S1B198 CAILLOU ANTARTİKADA
3	S1B10 CAILLOUNUN ARKADAŞLARI	23	S1B207 CAILLOU POLİS MEMURU
4	S1B19 CAILLOU VE GILBERT	24	S1B502 CAILLOU DAHA GÜÇLÜ
5	S1B30 CAILLOU YAPRAKLARI SÜPÜRÜYOR	25	S1B516 CAILLOU DÜĞÜNE GİDİYOR
6	S1B41 CAILLOU LUNAPARKA GİDİYOR	26	S1B522 CAILLOU KİTAP KURDU
7	S1 B51 CAILLOU ROSİYE BAKIYOR	27	S1B528 CAILLOUNUN 1 NİSAN ŞAKASI
8	S1B64 CAILLOU SEBZELERDEN HOŞLANMIYOR	28	S2B534 CAILLOU ÖRÜMCEK MESELESİ
9	S1 B78 CAILLOU KİMİ KURTATIYOR.	29	S2B538 PLAJDA YAĞMURLU BİR GÜN
10	S1B82 CAILLOU OKULA GİDİYOR	30	S2B556 CAILLOU DAĞINIK SINIF
11	S1B97 CAILLOU BİR İKİ BOOM	31	S2B562 CAILLOU SU TASARRUFU YAPIYOR
12	S1B109 CAILLOU ÇİZGİ ROMAN	32	S2B573 KOPYACI KLEMENTİN
13	S1B118 CAILLOU KUMDAN ŞEKİL YAPIYOR	33	S2B580 CAILLOUNUN ÖDÜNÇ ALDIĞI KİTAP
14	S1B120 CAILLOU MUTLU YILLAR	34	S2B590 CAILLOUNUN DEVE İLE GEZİNTİSİ
15	S1B129 CAILLOU KARATE YAPMAYI DENİYOR	35	S2B601 CAILLOU FUTBOL OYNUYOR
16	S1B130 CAILLOU AYNI BABASI GİBİ	36	S2B600 CAILLOU KEDİ BİLMECESİ
17	S1B142 CLEMENTİNİN EVCİL HAYVANI	37	S2B592 CAILLOUNUN KÖTÜ GÜNÜ
18	S1B152 CAILLOU SÜTÜ DÖKTÜ	38	S1B514 RESSAM CAILLOU
19	S1B167 SÜPER CAILLOU	39	S1B512 GÖKYÜZÜNDE BİR EV
20	S1B173 CAILLOUNUN ÇAMAŞIR GÜNÜ	40	S1B208 BÜYÜKBABANIN ARKADAŞI

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden “Kuram Oluşturma” (Grounded Theory) kullanılmıştır. Kuram oluşturma yaklaşımında görüşme, gözlem ve dokümanlar (yazılı ve görsel) en çok kullanılan veri toplama yöntemleridir. Bu yaklaşım ile yapılan araştırmalarda doküman, gözlem ve görüşme verilerinden elde edilen kavramlar ve temalarla kuramın ilk işaretleri ortaya çıkar. Araştırmacı bu temalara ilişkin gözlemlerini topladığı ek verilerle sürekli olarak test eder.²² Glaser ve Strauss bu süreçte “sürekli karşılaştırmalı analiz” adını vermektedir. Bu süreçte araştırmacı kavramlar, temalar ve bunların ilişkilerine yönelik denenceler geliştirir ve bu denencelerin açıklanmasına yardımcı olacak verilere ulaşmaya çalışır. Süreç sonucunda ulaşılan kavram ve temalar araştırmanın odağına ilişkin anlamlı bir açıklama ortaya koyar. Bu açıklama veriler temelinde ortaya çıkan kuramdır.²³

Veri Toplama Aracı

Kuram oluşturma yaklaşımında en çok kullanılan veri toplama araçları gözlem, mülakat ve doküman incelemesidir.²⁴ Araştırmanın konusu bir çizgi film olduğu için en uygun aracın doküman incelemesi olacağı düşünülmüş ve Caillou çizgi filmine yönelik bir “içerik değerlendirme formu” oluşturulmuştur.

İçerik değerlendirme formu

Araştırmada Caillou adlı çizgi film doküman incelemesi yoluyla değerlendirilmiştir. Doküman incelemesi genellikle yazılı materyalleri kapsar. Fakat film, video, fotoğraf gibi görsel malzemeler üzerinde de kullanılabilir. Bu görsel malzemelerin araştırmacılara sunduğu bazı avantajlar da vardır. Bunlardan biri jest ve mimikler gibi sözel olmayan davranışların tespit edilmesini sağlamalarıdır. İkincisi aynı davranışı farklı zamanlarda ve tekrar tekrar izleme olanağı vermeleridir. Üçüncüsü tekrar edilmesi olanaksız olay ve olguların saptanmasına olanak vermesi ve sonuncu olarak başka araştırmacılar tarafından da kullanılabilmesidir.²⁵ Bu son özellik sayesinde nitel araştırmada zaman zaman sorun olan bir araştırmanın tekrar edilebilirliği önemli ölçüde sağlanmış olur.²⁶

---

22 Beverly Hancock, “An Introduction to Qualitative Research”, (9 Eylül 2012’de girildi)

23 Ali Yıldırım ve Hasan Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara, Seçkin Yayınları, 2011, s. 76-77.

24 Yıldırım ve Şimşek, s.76.

25 Yıldırım ve Şimşek, s.189.

26 Catherine Marshall ve Gretchen B. Rossman, *Designing Qualitative Research*, Thousand Oaks, Sage Publishing, 1999’dan aktaran Yıldırım ve Şimşek, s. 189.

Araştırmanın dokümanlarını Caillou çizgi filmleri içerisinde sistematik örnekleme ile seçilen 40 bölüm oluşturmaktadır. İncelenecek çizgi filmler her 10 bölümden en az bir filme yer verilecek şekilde seçilmiştir. Toplamda “www.kuretv.com” web sitesinde yayınlanmış olan 309 bölüm içerisinde seçilen 40 bölümün araştırma için yeterli örnekleme oluşturduğu düşünülmektedir.

İçerik değerlendirme formu hazırlanırken literatür incelenmiş, ayrıca ilgili bölümler ön bir çalışma olarak izlenmiş ve bu veriler doğrultusunda form hazırlanmıştır. Ayrıca formun hazırlanması sürecinde Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü tarafından yaptırılan “Çocuklara Yönelik Programlar ve Bu Programlarda Yayımlanan Reklamların İçerik Analizi Araştırması” adlı çalışmanın değerlendirme formunda yer alan konumuzla ilgili maddelerinden de istifade edilmiştir. Oluşturulan içerik değerlendirme formu din eğitimi alanında uzman bir araştırmacıya incelettilererek son halini almıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizinde temel amaç toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. İçerik analizi önce toplanan verilerin kavramsallaştırılması, daha sonra ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde düzenlenmesi ve buna göre veriyi açıklayan temaların saptanması²⁷, verilerin tanımlanması, kodlanması ve kategorileştirilmesi sürecidir.²⁸

Araştırmada içerik analizi türlerinden tümevarımcı analiz kullanılmıştır. Tümevarımcı analiz kodlama yoluyla verilerin altında yatan kavramları ve bu kavramlar arasındaki ilişkileri ortaya çıkarmak amacıyla yapılmaktadır.²⁹ Tümevarımcı analizde öncelikli olarak sistematik örnekleme ile belirlenen 40 Caillou çizgi filmi araştırmacı tarafından izlenerek kodlanmış ve bu kodlamalar alanında uzman bir başka araştırmacı tarafından da incelenmiştir.

Ayrıca araştırma bulgularının değerlendirilmesinde içerik analizi türlerinden frekans analizine de başvurulmuştur. Frekans analizi birimlerin nicel olarak görülme sıklığını ortaya koymaktadır. Frekans analizi sayesinde sıklığa dayalı bir sınıflama yapılabilmekte, öğelerin önem ve etki dereceleri hakkında yorumda bulunulabilmek-

27 Yıldırım ve Şimşek, s. 227

28 M. Q. Patton, *Qualitative Evaluation And Research Methods*, Newbury Park, Sage Publishing, 1990'dan aktaran: Aile Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, *Çocuklara Yönelik Programlar ve Bu Programlarda Yayımlanan Reklamların İçerik Analizi Araştırması*, Ankara 2009, s. 43.

29 M. B. Miles ve M. A. Huberman, *An Expanded Source Book Qualitative Data Analysis*, London, Sage Publishing, 1994'ten aktaran: Sedat Yüksel, “Fen Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyelerinin Öğretmen Yetiştirme Sistemine İlişkin Düşünceleri”, *KUYEB Dergisi*, XI, 1, 2011, s. 182.

tedir.³⁰ Nitel verilerin bu şekilde sayısallaştırılmasıyla verilerin güvenirliliği artırılmakta, yanlılık azaltılmakta ve veriler arası karşılaştırma imkanı sağlanmaktadır.³¹

Geçerlik ve Güvenilirlik

Nitel araştırmada geçerlik bilimsel bulguların doğruluğunu, güvenilirlik ise tekrarlanabilirliğini konu edinir.³² Araştırmanın geçerlik ve güvenirliliğini artırmak üzere bazı tedbirler alınmıştır.

Araştırmanın iç geçerliliğini (inandırıcılığını) temin etmek için değerlendirme formu oluştururken literatürden ve araştırmanın konusu ile benzerlikler taşıyan çalışmalardan faydalanılmıştır. Ayrıca temalar ilgili kodları kapsayacak, ilgisizleri dışarıda bırakacak şekilde oluşturulmuştur.

Araştırmanın dış geçerliliğini (aktarılabirliğini) artırmak için araştırma süreci (araştırmanın metodu, veri toplama aracı, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması) ve bu süreçte yapılanlar ayrıntılı olarak aktarılmıştır.

Araştırmanın iç güvenirliliğini (tutarlılığını) artırmak için araştırmacı tarafından yapılan kodlamalar uzman bir araştırmacı tarafından da kontrol edilmiş ve değerlendirilmiştir.

Araştırmanın dış güvenirliliğini (teyid edilebilirliğini) artırmak için araştırmacı araştırma sürecini ayrıntılı biçimde tanımlamıştır. Ayrıca elde edilen ham veri ve kodlar başka araştırmacıların incelemesine imkan verecek şekilde muhafaza edilmektedir.

Genel olarak ise araştırmanın çizgi film gibi görsel ve tekrar izlenebilir bir materyal üzerinde yapılması araştırmanın geçerlik ve güvenirliliğini artırmaktadır. İlgili bölümler herhangi bir araştırmacı tarafından tekrar izlenebilir ve veriler farklı araştırmalarda kullanılabilir.

Bulgular ve Yorum

Caillou Çizgi Filminde Yer Alan Hristiyanlık Dini İle İlgili Bulgular

TABLO 1		Var	Oran%	Yok	Oran%
Caillou çizgi filminde Hristiyanlık dinine ait unsurlar	Günlük hayatta kullanılan dini ifadeler	0	0	40	100
	Dini pratikler	1	2,5	39	97,5
	Dini semboller	0	0	40	100

30 Ezel Tavşancıl ve Esra Aslan, *İçerik Analizi Ve Uygulama Örnekleri*, İstanbul, Epsilon Yayınları, 2001, s. 90

31 Yıldırım ve Şimşek, s. 242, 243.

32 Yıldırım ve Şimşek, s. 255.

Tabloda da açık bir şekilde görüldüğü üzere Caillou çizgi filminin ülkemizde yayınlanan bölümlerinde Hristiyanlık dinine özgü dini ifadeler ve sembollere yer verilmemiştir. Dolayısıyla Caillou çizgi filminde Müslüman çocuklar açısından olumsuz örnek teşkil edebilecek sembol ve ifadelerin bulunmadığı görülmektedir. Yalnız 25. Bölümde yer alan düğün sahnesi Hristiyan adetlerine göre yapılmaktadır. Buradan yola çıkarak Caillou çizgi filminde Hristiyanlık dinine ait sembol ve ifadelere yer vermekten kaçınıldığı, fakat kültüre mal olmuş pratiklerin aktarıldığı iddia edilebilir.

Caillou Çizgi Filminde Farklı Kültürlere Ait Unsurlarla İlgili Bulgular

TABLO 2		Var	Oran %	Yok	Oran%
Caillou çizgi filminde farklı kültürlere ait unsurlar (dans, müzik, sembol)	Batı medeniyetine ait unsurlar	4	10	36	90
	Diğer kültürlere ait unsurlar	6	15	34	85

Caillou çizgi filminde Hristiyanlık dinine ait unsurlar gibi Batı medeniyetine ait unsurlara da yoğun bir vurgunun yapılmadığı görülmektedir. İncelenen bölümler içerisinde sadece üç bölümde Batı medeniyetine ait unsurlara rastlanmıştır. Bunlardan biri 25. bölümdeki düğün sahnesidir. Bu sahnede yer alan düğün töreni Batı medeniyetinin adetleri doğrultusunda gerçekleştirilmektedir. Ayrıca bu bölümde Caillou kendini kovboy olarak hayal etmektedir. Diğer iki sahne ise 26. ve 28 bölümlerde yer alan korsan hikaye kitabı ve uzaydan gelen örümcek çizgi romanıdır. Bu konu ve edebi türleri Batı medeniyetinin ürünü olarak kabul edebiliriz. Öte yandan Caillou çizgi filminde diğer kültürlere ait unsurlara da yer verilmiştir. Örneğin 14. Bölümde Caillou'nun Çinli arkadaşları Sera (Sarah) ve Li Wun Çin yeni yılını kutlamakta ve Caillou'yu da törene davet etmektedirler. Bu bölümde çocuklar evlerini Çince yazılarla süslemekte, birbirlerinin yeni yılını Çince ifadelerle kutlamakta, büyük bir ejderha maketinin kullanıldığı kutlamalara katılmakta ve “tang yuan” adlı Çin yemeğini tahta çubuklarla yemektirler. 15. Bölümde ise Sera karate kıyafetleri giymekte, Caillou ve ailesine karate hareketlerini öğretmektedir. Ayrıca çizgi filmin çeşitli bölümlerinde farklı ırklardan karakterlere yer verildiği ve farklı ırklara karşı olumlu bir bakış açısı geliştirildiği de görülmektedir. Caillou'nun arkadaşı Sera Çinli iken, diğer arkadaşları Clementin, Jason, Jeffrey, büyükbabasının arkadaşı ve annesinin eski bir arkadaşı da siyahidir. Bu karakterler de olumlu özelliklerle ve sosyo ekonomik yönden Caillou ile eşit seviyede sunulmuşlardır.

Caillou çizgi filminde şartıcı sayılabilecek bir sonuç içeriğinde İslam dinine ve medeniyetine ait sözel ifadelerin bulunmasıdır. Fakat bu durum filmin orjinalinden değil Yumurcak TV tarafından yapılan Türkçe seslendirmeden kaynaklanmaktadır. Örneğin 11. Bölümde şimşekten korkan Caillou'ya babasının tavsiyesi “counting game/sayma oyunu” oynamaktır. Fakat Türkçe seslendirmede Babası Caillou'ya “Allah'ım

bizi azabınla helak etme. Bize afiyet ihsan eyle” diyerek dua etmesini öğütlemekte ve bir daha şimşek çaktığında daha çok dua edeceğiz demektir. Bu şekilde popüler bir çizgi filme dini mesajlar eklemenin din eğitimi açısından faydalı olması muhtemeldir. Fakat bu mesajlar çocukların anlayabileceği basitlikte olmalıdır. Yukarıdaki örnekte yer alan azab, helak, afiyet ve ihsan kelimelerini Caillou çizgi filmini takip eden çocukların anlaması mümkün değildir.

Caillou çizgi filminin Türkçe seslendirmesinde daha basit dini mesajlara da yer verilmiştir. Örneğin 6. bölümde dış ses “Caillou babasının üçüncü halkayı da atabilmesi için dua etmişti” demektir. 31. bölümde Clementine yağmur hakkında “Rahmet olup yağar” şeklinde bir ifade kullanmaktadır. 37. bölümde ise yine dış ses Caillou’nun ezbere şarkı söylemeyi başarması üzerine “İhtiyacı olan tek şey dua etmek ve başaracağına inanmaktı” demektir.

Caillou Çizgi Filminde Değerleri (Sorumluluk, Adalet, Özgüven, Paylaşma vb.) Geliştirici İletilerle İlgili Bulgular

TABLO 3		Var	Oran %	Yok	Oran%
Caillou çizgi filminde değerleri (sorumluluk, adalet, özgüven, paylaşma vb.) geliştirici iletiler	Değerleri geliştirici sözel iletiler	11	27,5	29	72,5
	Değerleri geliştirici model almaya yönelik iletiler	18	45	22	55

Tablodan da açık bir şekilde anlaşıldığı üzere Caillou çizgi filminin yaklaşık %70’lik bölümünde affetme, yardımlaşma, paylaşma gibi değerleri sözel ya da görsel olarak geliştirici iletiler bulunmaktadır. Görsel iletilerin yer aldığı birçok bölümde dış ses değerleri sözel olarak da ileterek desteklemektedir. Görsel iletilerin daha çok olması model alma ile öğrenmeyi kolaylaştırmakta ve değerlerin aktarılmasında daha etkili bir yol olmaktadır. Bu bölümlerin birçoğunda da çizgi filmin başkahramanı olan Caillou örnek davranış sergilemektedir. Bu durum da örnek davranışın model alınma ihtimalini güçlendirmektedir. Örneğin 1. bölümde Caillou annesine mutfağı düzenlerken, 5. bölümde babasına bahçedeki yaprakları toplarken, 16. bölümde babasına sandalyeyi tamir ederken, 20. bölümde babaannesine çamaşır yıkarken yardım etmektedir. Ayrıca Caillou kardeşi Rosi’ye bakmakta (7. bölüm), kedisi Gilbert’in ağaçtan kurtarılmasına yardım etmekte (9. bölüm), çizgi romanını yırtan Gilbert’ı affetmekte (12. bölüm), kayıp bir kedinin sahibini bulmasına yardım etmekte (36. bölüm), su israfını önlemek için çaba göstermekte (31. bölüm) ve sıcağın bunalan bir polis memuruna meyve suyu ikram etmektedir (23. bölüm). Caillou ile beraber diğer karakterler de örnek davranışlarda bulunmaktadır. Örneğin Caillou’nun arkadaşı Clementine Caillou ile şekerlerini cömertçe paylaşmakta (3. bölüm), Billy ise Clementin’in bisikletini tamir ederek ona yardım etmektedir (24. bölüm).

Caillou çizgi filminde değerleri destekleyici sözel iletiler de bulunmaktadır. Örneğin 37. bölümde Annesi Caillou'ya "Bazı insanlar işlerinin yolunda gitmesi için başkalarına yardım ederler." demektedir. Caillou da buradan yola çıkarak kayıp düşmesini kolayca bulan babasına "Demek ki sen de iyilik yapıyorsun baba" deyince, babası "Aslına bakarsan evlat! İyilik karşılık beklemeden yapılmalı." şeklinde cevap vermektedir. Bazen de dış ses "Caillou insanlara yardım etmenin onu mutlu edeceğini düşündü." gibi açıklamalarla sözel iletilerde bulunmaktadır (23. bölüm).

Caillou Çizgi Filminde Bulunan Şiddet Unsurları İle İlgili Bulgular

TABLO 4		Var	Oran %	Yok	Oran%
Caillou çizgi filminde bulunan şiddet unsurları	Fiziksel şiddet (vurma, yaralama)	0	0	40	100
	Sözel şiddet (bağırma, hakaret etme)	0	0	40	100
	Psikolojik şiddet (küçümseme, dışlama, alay etme)	3	7,5	37	92,5

Caillou çizgi filminin incelenen bölümlerinin hiçbirinde sözel ya da fiziksel şiddete rastlanılmamıştır. Yalnızca üç bölümde Caillou'nun çevresindekilere uyguladığı psikolojik şiddet söz konusudur. Bunlar da aynı bölümde uygun davranışlarla telafi edilmektedir. Örneğin 22. bölümde Caillou yanlışlıkla üzerine düşen Jeffrey'yi babasına şikayet etmekte ve özrünü görmezden gelmektedir. Daha sonra kendisi de yanlışlıkla Jeffrey'nin ayağına basınca onun durumunu anlamakta ve Jeffrey'yi affetmektedir. Aynı şekilde 32. bölümde kendi fikirlerini taklit eden Clementin'i dışlamakta, 36. bölümde ise başka bir kedi bulunca kendi kedisi Gilbert'ı bir süre görmezden gelip ihmal etmektedir. Fakat bu psikolojik şiddet sahneleri hem dizinin geneli düşünüldüğünde çok küçük bir süre işgal etmekte hem de aynı bölümde şiddet davranışı telafi edilmektedir.

Caillou Çizgi Filminde Yer Alan Cinsellik Unsurları İle İlgili Bulgular

TABLO 5		Var	Oran %	Yok	Oran%
Caillou çizgi filminde yer alan cinsellik unsurları	Cinselliği vurgulayıcı kıyafet görüntüleri	2	5	38	95
	Arkadaşlık ilişkilerinde cinsel çağrışımlar	0	0	40	100
	Fiziksel cinselliğe (sarılma, öpme) ait unsurlar	0	0	40	100

Caillou çizgi filminde arkadaşlık ilişkilerinde cinsel çağrışımlara ya da fiziksel cinselliğe ait unsurlara yer verilmediği görülmektedir. Ayrıca cinselliği vurgulayıcı kıyafet görüntülerine de sadece iki bölümde yer verilmiştir. Yalnız bu hususta filmin orijinali ile Türkiye'de yayımlanan versiyonunun farklılaştığı görülmektedir. Örneğin

Caillou'nun annesi ve bayan öğretmeni genellikle bol kesim pantolon ve gömlekler giymektedirler. Yalnız düğüne, misafirlğe giderken annenin farklı kıyafetler tercih ettiği görülmektedir. Bunlarda da çoğunlukla aşırı cinsel vurgular bulunmamaktadır. Bu durum filmde yer alan diğer yetişkinler için de geçerlidir. Yalnız filmin orijinalinde anne plajda geçen bölümlerde tek parça mayo ile uzun süre görünürken Türkçe versiyonunda bu sahneler bulunmamaktadır. Yalnızca 13. bölümde annenin tek parça mayosu piknik sepeti bacaklarının üst kısmını örter şekilde 2 sn. kadar görünmektedir. Bu da büyük ihtimalle gözden kaçan bir sahnedir. Bir diğer örnek ise 25. bölümde gelinin kolları ve göğsü açık gelinliğidir. Ayrıca bu bölümde anne de sıfır kol bir gömlek ile derin yırtmalı bir etek giymektedir. Bunların dışında –en azından ülkemizde yayınlanan versiyon için- herhangi bir cinsel çağrışım yapabilecek kıyafet bulunmamaktadır.

Caillou Çizgi Filminin Kahramanı Caillou'nun Karakter Özellikleri İle İlgili Bulgular

TABLO 6		Var	Oran %	Yok	Oran%
Caillou çizgi filminin kahramanı Caillou'nun karakter özellikleri	Uzlaşmacı/Uyumlu	9	22,5	31	77,5
	Paylaşıcı	2	5	38	95
	Yardımsaver	7	17,5	33	82,5
	Hoşgörülü/Affedici	2	5	38	95
	Korkak	4	10	36	90
	Huysuz Bencil	6	15	34	85

Caillou çizgi filminin kahramanı Caillou 10 bölümde olumsuz karakter özellikleri sergilerken 20 bölümde olumlu özellikler sergilemektedir. Caillou'nun en belirgin özelliği ise uzlaşmacı ve yardımsaver bir çocuk olmasıdır. Caillou dokuz bölümde uzlaşmacı, uyumlu davranışlar sergilemektedir. Bu bölümlerde Caillou, ailesinin ikazlarıyla oyuncaklarını toplamaya devam etmekte ve puding yemeyi ertelemekte (2. bölüm), Rosi'yi uyandırmamak için Gilbert ile başka bir odada oynamayı kabul etmekte (4. bölüm), canı sıkılmasına rağmen misafir olduğu Sera'nın okulunda kurallara uymakta (10. bölüm), Gilbert, Rosi ve annesinin rahatsız etmesi üzerine kitabını okumak için alternatif mekanlar aramakta (26. bölüm) ve oyun oynarken oyun arkadaşlarıyla uyum içerisinde bulunmaktadır (3, 19, 24, 35 ve 40. bölümler).

Caillou'nun en çok dikkat çeken ikinci özelliği de yardımsaver olmasıdır. Caillou 1. ve 7. bölümlerde temizlik ve Rosi'ye bakma konusunda annesine, 5. ve 21. bölümlerde bahçe işlerinde babasına yardım etmektedir. Ayrıca Gilbert'in ağaçtan kurtarılmasını sağlamak (9. bölüm), babaannesine çamaşır yıkarken yardım etmekte (20. bölüm) ve sıcaktan bunalan polis memuruna içecek ikram etmektedir (23. bölüm).

Caillou'nun diğer iki olumlu özelliği ise paylaşımcı ve hoşgörülü/affedici olmasıdır. Caillou 2. Bölümde Rosi'ye fazla olan oyuncaklarının bir kısmını vermeyi kabul etmekte, 29. Bölümde de babasıyla sandviçini paylaşmaktadır. Ayrıca 12. Bölümde çizgi romanını yırtan Gilbert'ı, 32. bölümde de kendi fikirlerini kopya eden Clementin'i affetmektedir.

Caillou bazı bölümlerde olumsuz özellikler de sergilemektedir. Bunlar Caillou'nun bazı durumlarda huysuzluk yapması, bencil davranması ve gereksiz yere bazı şeylerden korkmasıdır. Caillou 8. bölümde sebze yemeği yemek için masanın altına girmekte, 22. bölümde ise yanlışlıkla üzerine düşen Jeffrey'e karşı huysuz tavırlar sergilemektedir. Ayrıca ayakkabısını bağlayamadığı için huysuzlanmakta (13. bölüm), kendi fikirlerini kullandığı için Clementin'i dışlamakta (32. bölüm) ve buldukları kediyi Rosi ile paylaşmaktan kaçınmaktadır (36. bölüm).

Caillou'nun kendisini model alan çocuklar açısından olumsuz sonuçlar doğurabilecek özelliği gereksiz korkular sergilemesidir. Caillou şimşekten (11. bölüm), Ejderha maketinden (14. bölüm), örümcekten (28. bölüm) ve deveden (34. bölüm) korkmaktadır. Bu tür korkular sonradan öğrenilen korkular olduğu için Caillou'nun korktuğu şeyler henüz böyle bir korku geliştirmemiş çocuklar açısından olumsuz sonuçlar doğurabilmekte, hiç gündemlerinde yokken bu korkuları edinebilmektedirler. Bu bakımdan model alınan kahramanın belirli varlıklardan korktuğu ifade edilmemeli, izleyicilerin bu korkuları geliştirmesinin önüne geçilmelidir.

Caillou Çizgi Filminde Zararlı Alt Metin ve Bilinçaltı Mesajlarla İlgili Bulgular

TABLO 7		Var	Oran %	Yok	Oran%
Caillou çizgi filminde zararlı alt metin ve bilinçaltı mesajlar	Zararlı alt metinler	0	0	40	100
	Zararlı bilinçaltı mesajlar	0	0	40	100

Caillou çizgi filminin incelenen bölümlerinde alt metin ya da bilinçaltı mesaja rastlanılmamıştır. Yalnız her ne kadar hassas bir şekilde inceleme yapılmış olsa da bilinçaltı mesajların tespitinin çok zor olduğu ve gözden kaçmış mesajların da bulunabileceği unutulmamalıdır.

Caillou'nun Aile Yapısı İle İlgili Bulgular

TABLO 8		Var	Oran %	Yok	Oran%
Caillou'nun aile yapısı	Anne baba uyumludur ve sinirlenmezler	40	100	0	0
	Caillou'nun ailesi gerçekçi olamayacak ideal bir hayata sahiptir	40	100	0	0
	Ailede feminist bir yapı hakimdir.	10	25	30	75

Caillou'nun ailesinin ideal bir yaşama sahip olduğu görülmektedir. Aile iki katlı bahçeli geniş ve güzel bir evde oturmaktadır. Ailenin arabası vardır. Anne ve babanın çalıştığına dair hiçbir bölümde bir işaret görülmemesine rağmen aile refah içerisinde yaşamaktadır. Anne ve baba sürekli evde çocukları ile ilgilenmektedirler. Bu durum velileri rahatsız etmekte ve çocukların benzeri ideal bir yaşamı istediklerini, babalarının işe gitmeyip kendileriyle ilgilenmelerini talep ettiklerini ifade etmektedirler.³³ Caillou birçok oyuncuğa, giysiye, oyun ve yatak odalarına sahiptir. Aynı ideal yapı Caillou'nun ninesi, dedesi, komşu ve arkadaşları için de geçerlidir. Ayrıca Caillou'nun ebeveyni de ideal karakterlerdir. Anne ve baba hiçbir bölümde Caillou'ya kızmamaktadırlar. Örneğin 1. Bölümde Caillou mutfaktaki eşyaları dağıtıp kurabiye yapma niyetiyle hamurları yerlere saçtığına bile annede en küçük bir kızgınlık emaresi görülmemektedir. Bu durum diziyi izleyen çocukların kendi ebeveynlerini Caillou'nun ebeveyni ile karşılaştırmalarına ve kendi ebeveynlerine karşı tavırlarına sebep olmaktadır.³⁴

Caillou çizgi filminde aşırı feminist bir aile yapısı söz konusudur. Çizgi filmin genelinde cinsiyet rolleri karıştırılarak sunulmuştur. 10 bölümde ise bu durum belirgin bir şekilde sunulmaktadır. Baba 10. Bölümde, Caillou'nun odasını süpürmekte, 18, 27 ve 33. bölümlerde kahvaltı hazırlayıp yemek servisini yapmaktadır. Bu sırada anne ise en son uyanan kişi olarak esneyip yemek servisinin yapılmasını beklemektedir. 16. bölümde markete alışveriş yapmaya giden anne, evde kalan babanın yapılacaklar listesine yemek yapmayı eklemektedir. 18. bölümde baba evde Rosi'ye bakarken anne markete gitmekte, 31. bölümde ise baba sebzeleri yıkarken anne musluğu tamir etmektedir. 19. bölümde anne, kendisine kitap okunmasını isteyen Caillou'yu "Şu anda mektup okuyorum. Belki baban sana kitap okuyabilir." diyerek babasına göndermekte, o sırada salonu süpüren baba ise önce Caillou'ya kitap okuyup sonra salonu süpürmeye devam etmektedir. Sadece anne babanın değil diğer karakterlerin de cinsiyet rollerinde terslikler bulunmaktadır. Örneğin 20. bölümde Caillou babaannesine çamaşır yıkamada yardım etmekte, eve geldiğinde ise annesine "Bundan sonra evde çamaşır ben yıkayabilir miyim?" demektedir. 35. bölümde ise Caillou'nun futbol takımını dedesi yerine babaannesi çalıştırmaktadır. Bu şekilde feminist bir tavırla cinsiyet rollerinin karıştırılması izleyicilerin kendi cinsiyet rollerini kurmalarında güçlükler ve aksaklıklara sebep olmaktadır.

---

33 Sevil Yavuz, "Caillou'yu Anne Babalar Eleştiriyor", <http://blog.milliyet.com.tr/kayu-yu--caillou--anne-babalar-elistiriyor-/Blog/?BlogNo=308193> (27.09.2012'de girildi)

34 Sevil Yavuz, Caillou'nun Çocuklar Üzerindeki Olumsuz Etkileri, <http://www.pedagogsevil.yavuz.com/haberler-313--cailloukayunun-cocuklar-uzerindeki-olumsuz-etkileri.html> (27.09.2012'de girildi)

Sonuç

Çocuklar karakterlerini şekillendirirken, sosyal hayata uyum sağlarken, toplumdaki davranış kalıplarını öğrenirken uygun modelleri taklit ederler. Bu modeller bilgi taşıyan her şeydir (anne-baba, arkadaş, sanatçı, sporcu, siyasetçi, TV, gazete, radyo vs.) ve bu modeller içinde çocukları en çok etkileyen çizgi film karakterleridir.³⁵ Çocuklar artık televizyon ile sosyalleşmekte ve davranışlarını çizgi film karakterlerini model alarak şekillendirmektedirler.

Ülkemizde yerli çizgi filmlerin üretimi son yıllarda artmaktaysa da çoğunluk yine yabancı yapımlardadır. Çocuklarımızın izlediği çizgi filmlerin çoğu yabancı yapımlardır. Yabancı yapımlar ise çocuklar üzerinde bazı olumsuz etkilere sebep olabilmektedir. Çoğu Batı ülkelerinden ithal edilen yabancı çizgi filmlerde şiddet sahneleri, farklı dinlere –özellikle Hristiyanlığa- ait dini pratikler ve semboller, yabancı kültür- lere ait yaşam biçimleri, şiddet ve cinsellik içerikli bilinçaltı mesajlar ve olumsuz alt metinler bulunabilmektedir. Bu özelliklere sahip yabancı yapımlar çocukların dini ve ahlaki gelişimlerini olumsuz yönde etkilemektedir.

Araştırmada ele alınan Caillou çizgi filmi de hem dünyada hem de ülkemizde çok geniş bir izleyici kitlesine ulaşmış bir yapımdır. Birçok çocuk tarafından dikkatli bir şekilde takip edilen Caillou incelendiğinde orijinal çizgi film ile ülkemizde yayınlanan Türkçe seslendirmeli versiyonun bazı yönlerden farklılaştığı görülmektedir. Orijinal Caillou çizgi filmin başkahramanı Caillou mızımız bir çocukken ve bu yönüyle çocuklara olumsuz bir model oluştururken Türkçe seslendirmeli Caillou’da böyle bir problem bulunmamakta aksine Caillou uzlaşmacı, anlayışlı, yardımsever bir karaktere bürünmektedir. Ayrıca cinsel çağrışım yapabilecek kıyafet görüntüleri de Türkçe seslendirmeli Caillou’da en aza indirilmiştir.

Caillou çizgi filminde Hristiyanlık dinine ait pratik ve sembollere yer verilmediği görülmektedir. Buna karşılık Batı ve Uzak Doğu medeniyetine ait unsurlara yer verilmiştir. Ayrıca Türkçe seslendirmeden kaynaklanan İslam dini ile ilgili unsurlara da rastlanılmaktadır.

Caillou’da incelenen bölümlerin büyük çoğunluğunda değerleri geliştirici söz- el ve görsel iletiler bulunmaktadır. Özellikle görsel iletilerin yoğunluğu izleyicilerin olumlu davranışları model almalarını sağlamada etkin rol oynamaktadır. Caillou’nun çocuklar üzerindeki olumlu etkilerinden bir diğeri de fiziksel ve sözel şiddet unsurlarının hiç bulunmaması ve psikolojik şiddetin çok nadir yer almasıdır. Şiddet sahnele- rinin yokluğu bu davranışların modellenmemesini de sağlamaktadır.

35 Koç, 226.

Caillou çizgi filminde cinsel çağrışım yapabilecek kıyafet görüntülerinin genellikle yer almadığı görülmektedir. Fiziksel cinselliğe ise hiçbir şekilde yer verilmemektedir. Bu ilkeli duruşun Türkçe seslendirmeli Caillou'da daha belirgin olduğu görülmektedir. Orijinal Caillou'da yer alan bazı cinsel çağrışımlı kıyafet görüntülerine Türkçe seslendirmeli Caillou'da yer verilmemiştir.

Çocuklar için etkili bir model olan Caillou karakterinin davranışları çoğunlukla olumludur. Caillou birçok bölümde yardımsever, paylaşmayı seven, affedici, hoşgörülü bir çocuktur. Sadece bazı bölümlerde bencil davrandığı, bazen huysuzluk ettiği ve bazı nesnelere karşı gereksiz korkular geliştirdiği görülmektedir. Bu gereksiz korkuların çocukların benzer korkular geliştirmesinde etkili olacağı düşünülmeli ve benzer projelerde başkahramanın korkularına yer verilmemelidir. Aksi takdirde başkahraman izleyicilerine korkmayı öğretmiş olmaktadır.

Caillou'nun aile yapısı çocukların cinsel kimlik rollerini oluşturmalarında ve Türk toplumuna uyum sağlamalarında olumsuz etkiye sahiptir. Feminist bir bakış açısıyla çizilen aile portresinde cinsiyet rolleri karıştırılarak sunulmaktadır. Caillou'nun ailesinde babanın çalıştığına dair bir bilgi bulunmazken genellikle evde bulunduğu, Caillou'nun kardeşi Rosi'ye baktığı, yemek yaptığı, evi süpürdüğü görülmektedir. Anne ise genellikle alışveriş yapmakta, arkadaşlarını ziyaret etmekte, musluk tamir etmekte ya da baba evi süpürürken mektup okumaktadır.

Genel olarak Caillou çizgi filmi değerlendirildiğinde cinsiyet rollerindeki sapma, gereksiz yere korku motifinin işlenmesi, Caillou'nun bazı olumsuz davranışları ve Batı Medeniyetine ait bazı pratikler dışında olumsuz bir unsurun bulunmadığı görülmektedir. Yalnız bu durum aslında filmin orjinalinden değil Türkçe seslendirmede yapılan değişikliklerden kaynaklanmaktadır. Türkçe seslendirme yapılırken yukarıda ifade edilen hususlara da dikkat edilirse Caillou'nun din ve değerler eğitimi açısından etkili bir araç olarak kullanılabilceği düşünülebilir.

Günümüzde en etkili yaygın eğitim araçlarından biri konumuna gelen çizgi filmlerin din ve değerler eğitimi alanında sağlıklı bir şekilde kullanılması ancak uzman din eğitimcilerinin rehberliğinde üretilen yerli yapımlar vasıtasıyla olabilecektir. Bu yapımların da başarılı olması ve istenen düzeyde izleyici kitlesine ulaşması hem yapımın sanatsal değerine hem de filme destek veren eğitimcilerin gayretlerine bağlıdır. Fakat maalesef çok büyük öneme sahip olmasına rağmen henüz ülkemizde bu tür çalışmalar bulunmamaktadır. Dolayısıyla Caillou örneğinde de olduğu gibi yerli yapımlar belli bir olgunluğa ulaşmaya kadar seslendirmede ve görüntülerde bazı değişikliklere gidilmesi geçici bir çözüm olarak görünmektedir. Yalnız burada da yine uzman desteği alınması ve yukarıda ifade edilenlere benzer problemlerin de ortadan kaldırılması gerekmektedir.